

ANTON DRAGOMILETSKII
ŁUKASZ MATUSIAK

Edukacja wielokulturowa w systemie oświatowym Federacji Rosyjskiej – od teorii do praktyki edukacyjnej

Streszczenie: Artykuł traktuje o pojmowaniu edukacji wielokulturowej wśród rosyjskich uczonych, zostały w nim opisane i omówione jej typologie oraz cele. Autorzy charakteryzują również aktualny stan rozwoju i rolę edukacji wielokulturowej w systemie oświatowym Federacji Rosyjskiej oraz jej faktyczną realizację w praktyce edukacyjnej w rosyjskich szkołach. Omawiają także nie do końca wydolną formułę edukacji wielokulturowej funkcjonującą w tym kraju, jak również wskazują na ważne zadanie, jakie pełni edukacja międzykulturowa w wielonarodowym i wieloetnicznym społeczeństwie rosyjskim.

Słowa kluczowe: wielokulturowość, edukacja międzykulturowa, rosyjski system oświatowy

Pojęcie i typy edukacji wielokulturowej w piśmiennictwie rosyjskim

Pojęcie edukacji wielokulturowej pojawiło się na gruncie pedagogiki w końcu lat 60. XX wieku i podało w wątpliwość uznawany dotychczas za słuszny europocentryczny system edukacji, który był zgodny z zasadą wychowania młodego pokolenia w duchu wyższości kultury europejskiej nad innymi – uznawanymi za gorsze – kulturami. Przedefiniowanie wartości i znaczenia każdej z kultur obecnych na kulturowej mapie Europy i USA postawiło na Zachodzie zadanie wypracowania nowego stosunku do edukacji, odzwierciedlającego zmienione rozumienie świata. W wyniku tego powstało pojęcie edukacja wielokulturowa (ang. *multicultural education*, ros. поликультурное образование). Edukacja wielokulturowa pochodzi z uznania równowartości

istniejących kultur oraz stwierdzenia korzystnego charakteru ich interakcji dla współczesnej edukacji¹.

Niestety w Rosji, chociaż funkcjonuje wiele narodów i kultur, których wolność i różnorodność chroniona jest Konstytucją², edukacja wielokulturowa ciągle pozostaje pojęciem mało znanym i jest rozumiana bardzo jednostronnie.

Przyjrzyjmy się bliżej pojęciu edukacji wielokulturowej. Zdaniem rosyjskiego pedagoga i psychologa Eduarda Rafailowicha Khakimova edukacja ta oparta jest „na wielu kulturach, które spotykają się nawzajem w procesie swojego istnienia, co umożliwia człowiekowi, który dopiero poznaje daną kulturę, stworzenie właściwego dla siebie o niej wyobrażenia i wzajemnego wzbogacenia na linii człowiek – poznawana kultura”³. E. R. Khakimov dzieli edukację wielokulturową na różne typy, uzależniając swój podział od tego, co jest przedmiotem kultury (naród, grupy społeczne, jednostka):

1. Edukacja wielo-etno-kulturowa – ma ona charakter międzyetniczny⁴ i „oznacza wzajemnie oddziaływanie na siebie różnych etnokultur w procesie edukacji oraz w warunkach środowiska wielokulturowego, oznacza też adaptację wartości kulturowych przez inne grupy, czy narody”⁵. Tak więc celem edukacji wielokulturowej jest neutralizacja i niwelowanie niezrozumienia między dominującą kulturą i małymi grupami etnicznymi wspólnie zamieszkującymi jedno terytorium.

Kultura w tym ujęciu jest przedstawiana za pomocą metafory – góry lodowej, w której widoczna górna część symbolizuje sztukę narodową, literaturę, muzykę etc. Niewidzialna dolna część to pojmowanie piękna, zasady wychowania dzieci, stosunek do zwierząt etc. Tutaj edukacja wielokulturowa polega na „kształtowaniu osobowości zdolnej do aktywnego i efektywnego funkcjonowania w wielokulturowym środowisku, z silnym poczuciem zrozumienia i szacunku dla innych kultur, umiejętności życia w pokoju i harmonii z ludźmi różnych narodowości, ras, wyznań”. Edukacja wielokulturowa dąży do uznania

¹ E. R. Khakimov: *Sushchnost' polikulturalnogo obrazovaniya*. „Vestnik IzhGTU” 2009, nr 3, s. 189.

² *Konstitutsiya Rossiyskoy Federatsii*. Preambula, st. 28. <http://www.constitution.ru> (23.04.2016).

³ E. R. Khakimov: *Sushchnost' polikulturalnogo obrazovaniya*. cyt. wyd., s. 191.

⁴ Należy pamiętać o tym, że Federację Rosyjską zamieszkuje wiele narodów, więc pojęcie międzyetniczny ma tutaj również charakter wewnętrzny.

⁵ E. R. Khakimov: *Sushchnost' polikulturalnogo obrazovaniya*. cyt. wyd., s. 189.

kulturowych i edukacyjnych interesów różnych mniejszości narodowych i etnicznych oraz przewiduje adaptację człowieka do różnych wartości w sytuacji istnienia wielu różnorodnych kultur, interakcję między ludźmi o różnych tradycjach, orientację na dialog kultur, rezygnację z kulturalno-edukacyjnego monopolu jednej kultury w odniesieniu do innych narodów i ludów. Pod edukacją wielokulturową wśród zwolenników tego podejścia rozumiana jest edukacja obejmująca zachęcenie młodego pokolenia do poznania etnicznej, narodowej i światowej kultury, rozwój na tej podstawie świadomości planetarnej (kosmopolitycznej), kształtowanie gotowości i umiejętności życia w wielokulturowym środowisku. Istota edukacji wielokulturowej w tym podejściu polega na zaznajamianiu z kulturą własnego i innych narodów. „Edukacja wielokulturowa ma miejsce, gdy określona osobowość stara się w kontaktach z ludźmi innej kultury zrozumieć ich specyficzny system percepcji, poznania, myślenia, ich system wartości i działań, zintegrować nowe doświadczenie z własnym systemem kulturowym i zmodyfikować go zgodnie z obcą kulturą”, co sprawia, że edukacja wielokulturowa zachęca wraz z poznawaniem obcej kultury również do analizy systemu kultury własnej⁶.

2. Edukacja wielo-socjo-kulturowa jest podejściem, w którym edukacja rozszerzona zostaje również na każdą z grup społecznych, które wchodzą w skład społeczeństwa, i nadaje im status oddzielnej kultury (subkultury); kultury te oddziałują na siebie w sposób dynamiczny i zapożyczają od siebie różne elementy. Oddziaływanie to powinno zostać oddane w procesie edukacji. W tym rozumieniu zadaniem edukacji wielokulturowej jest szukanie rozwiązania problemu nietolerancji w jednym narodzie, w skład którego wchodzi różne grupy społeczne, mające swoją tożsamość (polityczną, klasową, płciową i religijną).

Istotą edukacji wielokulturowej w tym podejściu jest „zaznajamianie uczniów z tradycjami subkultur, które tworzą różnorodność kulturową w ich własnym kraju, tworzenie wielowarstwowej tożsamości, a także transformacja dominującej kultury jako bazy edukacyjnej poprzez integrację z innymi kulturowymi wartościami”⁷.

W tym aspekcie edukacja wielokulturowa wykracza poza jej etniczne rozumienie, gdyż uważa się, że przyczyny konfliktów, przemocy i nietolerancji tkwią nie tylko w sferze różnic etnicznych, lecz również subkulturowych. Głównym problemem tego podejścia jest dylemat, czy można uznać, że każ-

⁶ Tamże, 189–190.

⁷ Tamże, 190.

da subkultura posiada taką samą wartość, jak na przykład niektóre fanatyczne nurty islamu, uzasadniające ideologię terroryzmu⁸.

3. Edukacja wielo-jednostkowo-kulturowa – w tym podejściu najważniejsze jest przekonanie o tym, że każda jednostka w procesie edukacji jest w stanie łączyć w sobie różne kultury, występować jako podmiot dialogu kulturowego. Wielokulturowość „to potencjał (zdolność) człowieka do integracji w swojej świadomości różnych poziomów, dziedzin i znaczeń kulturowych... Poprzez nieustanne oddziaływanie komunikacyjne człowiek staje się autentycznym podmiotem przestrzeni kulturalno-historycznej i edukacyjnej”⁹.

Zgodnie z tym rozumieniem wielokulturowości mechanizmem tworzenia i sposobem istnienia kultury jest dialog, jako „połączenie niezłączonych głosów”. Edukacja wielokulturowa powinna doceniać w każdym człowieku unikalny świat kultury, wchodzący w interakcje z innymi jednostkami-kulturami, poprzez co kształtuje siebie jako osobowość. Wielokulturowość jest integralną charakterystyką każdej jednostki ludzkiej świadomości i aktywności, w tym procesie uczenia się, jak również każdego tekstu kultury, każdej formy świadomości kulturowej: nauki, religii, filozofii, sztuki etc. „Głównym obszarem, w którym odbywa się komunikacja-dialog różnych kultur, jest wewnętrzny świat człowieka, jego własne miejsce w przestrzeni edukacyjnej”¹⁰. W tym podejściu edukacja wielokulturowa odzwierciedla różnorodność kultur w ich różnym zewnętrznym i wewnętrznym dialogu czyli pod nośnikami kultury rozumie się nie tylko *ethnos* lub inną grupę społeczną, lecz również i osobowość. E. R. Khakimov za Vladimirem Panteleymonovichem Borisenkovym zaznacza, iż „różnorodność kultury jest to przede wszystkim różnorodność osobowości oraz ich komunikacja-dialog na lekcji w szkole lub w większej części ludzkiego życia”¹¹.

W odróżnieniu od badań europejskich i amerykańskich, gdzie pojęcie edukacji wielokulturowej odzwierciedla wszystkie przedstawione powyżej typy oraz dąży do ich integralnego rozumienia (Sleeter, 1996¹²; Nieto, 1997¹³;

⁸ Tamże.

⁹ Tamże, s. 189.

¹⁰ Tamże, s. 190

¹¹ Tamże, s. 190–191.

¹² C. E. Sleeter: *Multicultural education as social activism*. Albany 1996, State University of New York Press.

¹³ S. Nieto: *School reform and student Achievement: A multicultural perspective*. [w:] J.A. Banks, C.A.M. Banks (red.): *Multicultural education: Issues and perspectives*. Boston 1997, Allyn and Bacon, s. 385–407.

Bartz, 1997¹⁴; Nikitorowicz, 1999¹⁵; Kubiszyn, 2007¹⁶), rosyjska pedagogika skupia się głównie na pierwszym z typów, ograniczając pojęcie wielokulturowości do wieloetniczności¹⁷. Pomija tym samym całe warstwy grup społecznych budujących swoją tożsamość na podstawie religii, pochodzenia, przekonań, płci. Można to wyjaśnić tradycyjnym rozumieniem terminu „kultura”, jako związanego ze spuścizną konkretnego narodu czy grupy etnicznej. Jeśli przyrzeć się temu, jak funkcjonuje w Rosji edukacja wielokulturowa, to okazuje się, że nie spełnia ona nawet warunków określonych w pierwszym z typów, które wydzielił E. R. Khakimov.

Rozumienie edukacji międzykulturowej i jej realizacja w Rosji

Rosja jest państwem wielonarodowym, wielowyznaniowym i wielokulturowym, zamieszkanym przez 140-milionowe społeczeństwo. W Rosji żyje ponad 100 różnych narodowości i grup etnicznych. Oprócz Rosjan, stanowiących 81% społeczeństwa, Rosję zamieszkują Tatarzy, Żydzi, Czuwasze, Baszkirzy, Udmurci, którzy tworzą trzon społeczeństwa rosyjskiego¹⁸. Jednak w Rosji żyją jeszcze tzw. małe narody, dotyczy to głównie narodów mieszkających na Dalekiej Północy (Nieńcy, Aleuci, Ewenkowie i inni)¹⁹. Ze smutkiem należy stwierdzić, że ta wielonarodowość Federacji Rosyjskiej nie znalazła odbicia w rosyjskim systemie edukacyjnym. Pavel Viktorovich Sysoev, profe-

¹⁴ B. Bartz: *Idea wielokulturowego wychowania w nowoczesnych społeczeństwach*. Duisburg – Radom 1997, Institut für Sozial – und Kulturforschung e.V. an der Gerhard-Mercator-Universität-GH, Instytut Technologii Eksploatacji.

¹⁵ J. Nikitorowicz: *Wielokulturowe wymiary wychowania*. W: A. Przeclawska, W. Theiss (red.): *Pedagogika społeczna. Pytania o XXI wiek*. Warszawa 1999, Wydawnictwo Akademickie Żak, s. 103–116.

¹⁶ M. Kubiszyn: *Edukacja wielokulturowa w środowisku lokalnym. Studium teoretyczno-empiryczne na przykładzie ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN” w Lublinie*. Toruń 2007, Wydawnictwo Adam Marszałek.

¹⁷ A. N. Dzhurinskiy: *Polikulturnoe vospitanie v sovremennom mire*. Moskwa 2002, Prometey, s. 100.

¹⁸ W języku rosyjskim istnieje rozróżnienie oznaczające etnicznego Rosjanina – ruski (русский) oraz obywatela Federacji Rosyjskiej należącego do wszystkich narodów, które ją zamieszkują – rosjanin (россиянин).

¹⁹ I. S. Bessarabova: *Polikulturnoe obrazovanie v Rossii i SShA: k postanovke problemy*. „Sovremennye problemy nauki i obrazovaniya” 2008, nr 5, s. 60.

sor Moskiewskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego im. M.A. Szołochowa, w swojej monografii podaje ogólną charakterystykę realizacji edukacji międzykulturowej w rosyjskich szkołach w sposób następujący:

1. Tworzenie szkół i klas integrujących uczniów różnych narodowości – do dzisiaj w praktyce edukacyjnej wygląda to tak, że w różnych regionach Federacji Rosyjskiej zamieszkałych przez wiele narodów tworzy się szkoły dla poszczególnych grup etnicznych. Uczniowie mogą tam uczyć się swojego języka ojczystego, historii i kultury, nie poznają jednak innych, sąsiedzkich dla nich kultur. Doprowadza to do wykluczenia tego typu szkół i ich uczniów z wielokulturowego kontekstu. W związku z tym, że przedstawiciele innych narodów żyjących w tym regionie zostali za murami, zaprzepaszcza się dialog kulturowy. P. V. Sysoev uważa ten stan rzeczy za proces segregacji kulturowej uczniów, co świadczy o pełnym niezrozumieniu idei integracji międzykulturowej przez władze oświatowe; rosyjska szkoła nadal boi się działającej wielokulturowości w swoich murach. Zdaniem P. V. Sysoeva „każda placówka edukacyjna jest modelem współczesnego społeczeństwa. Dlatego w szkołach powinna być obecna różnorodność narodowa, religijna, materialna, aby już od wczesnych lat dzieci uczyły się komunikacji z Innym, co po ukończeniu szkoły pozwoli im na prawidłową interakcję z wielokulturowym społeczeństwem i światem, gdzie różnorodność jest normą”²⁰. W związku z tym warto przytoczyć słowa Anatoliya Yul’evicha Belogurova, który sądzi, że dążenie do *zamknięcia* jednostki w przestrzeni monokulturowej na pewno zakończy się w przyszłości szokiem kulturowym, który w aspekcie psychicznym oznacza konflikt orientacji i norm kulturowych na poziomie świadomości jednostki²¹.

W związku z powyższym można zauważyć, że w Rosji rozumie się pojęcie różnorodności kulturowej jako umożliwienie grupom etnicznym nauki ich języka ojczystego i historii w oddzieleniu od reszty społeczeństwa. Oraz że nie rozumie się potrzeby tworzenia szkół i klas integracyjnych.

2. Różnorodność kulturowa w programach nauczania. Podczas analizy ministerialnych programów nauczania historii i literatury można zauważyć, że historia i kulturowa spuścizna narodów zamieszkujących Federację Rosyjską (prócz Rosjan) jest w nich praktycznie nieobecna. Bez znajomości tych treści niemożliwe jest wyposażenie młodego człowieka w umiejętność zro-

²⁰ P. V. Sysoev: *Jazykovoe polikulturnoe obrazovanie: teoriya i praktika (na materiale kulturovedeniya SShA): Monografiya*. Moskva 2008, Glossa-Press, s. 92.

²¹ A. Y. Belogurov: *Ideya polikulturnosti v obrazovatelnom protsesse*. „Vyshee obrazovanie v Rossii” 2005, nr 3, s. 110.

zumienia funkcjonowania rosyjskiego społeczeństwa jako całości²². Rosyjscy uczniowie uczący się w europejskiej części Federacji Rosyjskiej i w rdzennie rosyjskim środowisku nie mają możliwości poznania kultury innych narodów, wnoszących swój wkład w budowanie państwa rosyjskiego.

Inny z badaczy, Aleksandr Naumovich Dzhurinskiy, uważa, że kształcenie wielokulturowe powinno obejmować trzy cele: pluralizm, równość, zjednoczenie. W pierwszym przypadku chodzi o szacunek i ochronę różnorodności wielokulturowej; w drugim umożliwienie równego dostępu do uzyskania wykształcenia; w trzecim o wychowanie w duchu ogólnonarodowych politycznych, ekonomicznych i duchowych wartości²³.

Natomiast Galina Vladimirovna Palatkina stawia przed edukacją wielokulturową dwa główne cele: zaspokojenie potrzeb przedstawicieli wszystkich grup etnicznych i przygotowanie ludzi do życia w społeczeństwie wielokulturowym²⁴. P. V. Sysoev również uważa, że głównym zadaniem edukacji międzykulturowej w Rosji jest przygotowanie młodzieży do życia w wielokulturowym społeczeństwie. Jednak osiągnięcie tych celów jest wątpliwe ze względu na charakter obecnie stosowanych programów nauczania, które są zorientowane na nauczanie monokulturowe, ponieważ przekazują wyłącznie informacje dotyczące kultury rosyjskiej. Można z tego wyciągnąć wniosek, że „edukacja wielokulturowa w Rosji, w obecnym kształcie, nie spełnia swojego zadania, to jest pomocy dziecku, jako jednostce, w poczuciu się częścią wielokulturowego społeczeństwa rosyjskiego i nauczania go myślenia o świecie jako globalnej wiosce”²⁵.

Należy zaznaczyć, że wyżej wymienione cele są niedostateczne, jeśli przyłożyć je do społeczeństwa, które w obecnym kształcie zamieszkuje Rosję, w związku z tym, że „drugie miejsce po przyczynach socjalno-ekonomicznych, które mogą wywołać nastroje ekstremistyczne u rosyjskiej części społeczeństwa, zajmują przyczyny związane ze stosunkami międzyetnicznymi w Federacji Rosyjskiej”²⁶ i „w obecnym stanie rozwoju nastrojów rasistow-

²² *Novye gosudarstvennyye standarty shkolnogo obrazovaniya*. Moskva 2004, Astrel, s. 250–276, 318–339.

²³ A. N. Dzhurinskiy: *Polikulturnoe vospitanie v sovremennom mire*. cyt. wyd., s. 13–14.

²⁴ G. V. Palatkina: *Etnopedagogicheskie faktory multikulturnogo obrazovaniya: dis... d-ra ped. nauk*. Moskva 2003, s. 175.

²⁵ P. V. Sysoev: *Jazykovoe polikulturnoe obrazovanie: teoriya i praktika (na materiale kulturovedeniya SShA): Monografiya*. cyt. wyd., s. 96.

²⁶ M. P. Mchedlov (red.): *Tolerantnost'*. Moskva 2004, Respublika., s. 377.

skich niebezpiecznie popularna staje się dyskryminacja etniczna, seksizm, homofobia, a także dyskryminacja osób niepełnosprawnych w Rosji²⁷. Tak więc celem edukacji powinno być ukierunkowanie uczniów przez pedagoga od wiedzy i rozumienia, do aktywnego działania: od zrozumienia równości kultur do działania skierowanego na rozwiązywanie istniejących konfliktów kulturowych oraz minimalizacji dyskryminacji kulturowej, agresji i wandalizmu kulturowego²⁸.

Jeszcze jednym poważnym minusem edukacji wielokulturowej w Rosji jest to, że jej elementy są obecne tylko na poziomie szkół średnich, nie ma jej natomiast na poziomie szkół wyższych, nawet na kierunkach pedagogicznych!

Trzeba podkreślić, że proces homogenizacji rosyjskiego społeczeństwa, zachodzący pod cichym przyzwoleniem władz państwowych, nie sprzyja rozwojowi edukacji międzykulturowej w Rosji. Świadczyć o tym mogą protesty i manifestacje z 2013 roku o charakterze nacjonalistycznym w podmoskiewskim Biriulewie oraz pomysł Rosyjskiej Dumy Państwowej, by prawosławie było uważane za źródło kultury i wartości dla całego społeczeństwa rosyjskiego (proponowany zapis w Konstytucji²⁹), inicjatywa została poparta podpisami 300 000 osób³⁰. Edukacja wielokulturowa spełnia więc w Rosji rolę tzw. wioski potiomkinowskiej, istnieje, ale jedynie po to by sprawiać dobre, wrażenie na organach oświatowych oraz organizacjach międzynarodowych. Mocodawcy polityczni widzą w niej jednak zagrożenie dla jedności społeczeństwa zamieszkującego Rosję oraz polityczną poprawność tzw. zgniłego Zachodu³¹. Takie podejście władz jest skalkulowane politycznie, ale bardzo niebezpieczne w wymiarze społecznym i edukacyjnym, gdyż Rosja jest państwem wielokulturowym, a jednym z elementów spoiwa stabilności społeczno-politycznej jest właśnie edukacja wielokulturowa.

---

²⁷ P. V. Sysoev: *Jazykovoje polikulturnoe obrazovanie: teoriya i praktika (na materiale kulturovedeniya SShA): Monografiya*. cyt. wyd., s. 96–97.

²⁸ Tamże, s. 97.

²⁹ *Mizulina reshila pokrestit' Konstitutsiyu. V preambule propishut pravoslavie i tolerantnost'*. Telekanal Dozhd', 22.11.2013. http://tvrain.ru/articles/mizulina_reshila_pokrestit_konstitutsiju_v_preambule_propishut_pravoslavie_i_tolerantnost-357307 (23.04.2016).

³⁰ *Mizulina otkrestilas' ot pravoslaviya v Konstitutsii*. Lenta.ru, 6.12.2013. <http://lenta.ru/news/2013/12/06/mizulina> (23.04.2016).

³¹ Określenie to pojawia się w rosyjskich mediach publicznych. W kulturze rosyjskiej funkcjonuje ono od dawna, ale obecnie media nadają mu zabarwienie negatywne.

Bibliografia

- Belogurov A. J.: *Ideya polikulturnosti v obrazovatelnom protsesse*. „Vyshee obrazovanie v Rossii” 2005, nr 3.
- Bessarabova I. S.: *Polikulturnoe obrazovanie v Rossii i SShA: k postanovke problemy*. „Sovremennye problemy nauki i obrazovaniya” 2008, nr 5.
- Dzhurinskiy A. N.: *Polikulturnoe vospitanie v sovremennom mire*. Moskva 2002, Prometey.
- Khakimov E. R.: *Sushchnost’ polikulturnogo obrazovaniya*. „Vestnik IzhGTU” 2009, nr 3.
- Konstitutsiya Rossiyskoy Federatsii*. <http://www.constitution.ru>.
- Mchedlov M. P. (red.): *Tolerantnost’*. Moskva 2004, Respublika.
- Mizulina otkrestilas’ ot pravoslaviya v Konstitutsii*. Lenta.ru. <http://lenta.ru/news/2013/12/06/mizulina>.
- Mizulina reshila pokrestit’ Konstitutsiyu. V preambule propishut pravoslavie i tolerantnost’*. Telekanal Dozhd’, 22.11.2013. http://tvrain.ru/articles/mizulina_reshila_pokrestit_konstitutsiju_v_preambule_propishut_pравoslavie_i_tolerantnost-357307.
- Novye gosudarstvennyye standarty shkolnogo obrazovaniya*. Moskva 2004, Astrel.
- Palatkina G. V.: *Etnopedagogicheskie faktory multikulturnogo obrazovaniya: dis... d-ra ped. nauk*. Moskva 2003.
- Sysoev P. V.: *Jazykovoe polikulturnoe obrazovanie: teoriya i praktika (na materiale kulturovedeniya SShA): Monografiya*. Moskva 2008, Glossa-Press.

Multicultural education in the educational system of the Russian Federation – from theory to educational practice

Abstract: The article concerns the understanding of multicultural education in Russian scientists’ milieu, its typology and the goals. The authors also present a picture of the current developmental state and the role of multicultural education in the education system of Russian Federation. With regard to its factual realization in Russian schools’ practices the authors claim the inefficiency of multicultural education fundament on the national level. The authors suggest the important functions of the intercultural education especially in the multinational and multiethnic society of Russia.

Key words: multiculturalism, intercultural education, Russian educational system

Translated by Łukasz Matusiak